

AS RELACIÓNS PESQUEIRAS ENTRE PORTONOVO E PONTEVEDRA AO LONGO DO SÉCULO XVI: UN ENFRONTAMENTO PERMANENTE

Por: Xosé Manuel Pereira Fernández
Universidade de Santiago de Compostela

MOUREIRA

Ao igual que sucedía noutros lugares do litoral cántabro-atlántico da península Ibérica, durante o século XVI a actividade pesqueira na ría de Pontevedra estivo regulamentada polas ordenanzas de pesca. A execución deste corpus xurídico pola confraría do Corpo Santo, unido á condición de porto privilexiado de que gozaba o arrabalde

Barrio da Moureira

pontevedrés da Moureira, deu lugar a un interminable rosario de preitos. Os mesmos aparecen rodeados dunha grandilocuencia verbal que semella esaxerada, e adobados coa reiterada referencia a arcabuces, espadas, lanzas, pedras, "armas ofensivas e defensivas" nos envites protagonizados polos homes do mar. Sen embargo, a pesar das recorrentes alusións a mortes, a información emanada da documentación presenta unha situación onde as permanentes liortas remataban en pequenas rabuñadas, algunhas contusións, un pouco de sangue e algún que outro mergullo.

Fronte ao acontecido con outros portos da ría de Pontevedra, caso de Combarro, onde unicamente está documentado un único preito levado durante máis de dez anos pola vía xudicial, sen existir practicamente violencia física, ao longo do Cincocentos os habitantes de Portonovo foron os que mantiveron o máis directo e permanente enfrontamento cos mareantes do arrabalde pontevedrés da Moureira e a súa confraría do Corpo Santo. Disputas que aparecen rodeadas de violencia física.

O emprego de sacadas e cercos deu lugar, a finais da década dos anos oitenta do século XV, ao comezo dun preito entre as vilas de Portonovo e Pontevedra por sentirse prexudicados os mareantes da Moureira pola que consideraban mellor localización na ría dos seus homólogos de Portonovo.¹ En 1489 os mareantes de Pontevedra atacaron aos de Portonovo tomándolles o trincado e as redes de cerco. Despois de case vinte anos de disputa legal, e antes de que a Real Chancelería de Valladolid ditase sentenza definitiva, en 1515 ámbolos dous portos acordaron someterse á sentenza arbitral de García Sarmiento, señor de Salvaterra e Sobroso². A resolución fortaleceu as pretensións exclusivistas pontevedresas de faenar con cercos e sacadas, ao tempo que bloqueaba todo intento por parte dos outros portos da ría. A situación contrasta co que sucederá nos derradeiros anos do século XVI, momento en que ante a política de potenciación

¹SAMPEDRO Y FOLGAR, C., *Documentos, Inscripciones y Monumentos para la Historia de Pontevedra*. Tomo III, Pontevedra, 1904, p. 565.

²SAMPEDRO Y FOLGAR, C., *Opus. Cit.*, pp. 565-566.

MAQUIEIRA

PESCA DEPORTIVA

Plaza de España, 4
Teléf.: 986 851 814

PONTEVEDRA

da pesca con cercos levada a cabo polas máis altas instancias da Coroa de Castela e Reino de Galicia, premerase para que os portos de Portonovo e Sanxenxo fuman un ou dous cercos. A sentenza tamén contemplaba que, no caso de autorizar Pontevedra o furnimento de cercos a outro porto da ría, a facultade se fixese extensiva a Portonovo. Como compensación polos danos ocasionados pola nova conxuntura privilexiada, Pontevedra tiña que pagar ao "concejo" de Portonovo e ao seu señor, Pedro Enríquez de Guzmán, dous mil ducados. No caso de que Pontevedra se demorase no pago ou non o fixese efectivo, Portonovo quedaba lexitimado para furnir cercos. A sentenza remataba ordenando ás dúas vilas que no sucesivo a paz e a harmonía presidise as súas relacións³.

O 26 de novembro de 1552, Portonovo e Pontevedra subscribiron unha concordia pola cal o maior núcleo urbano de Galicia recibía en veciñanza aos habitantes de Portonovo. Ao mesmo tempo, ámbalas dúas vilas comprometíanse a defender usos e costumes. Tamén delimitaban a área de pesca

con redes de xeito durante a temporada dos cercos, quedando prohibido faenar entre as artes comunitarias. No caso de chegar un cerco ao lugar onde estivesen pescando os xeitos, estes tiñan que cederlle a posta. A actividade con redes de xeito só podería desenvolverse de noite, desprazándose os barcos xeiteiros sen facer ruído ata a área de pesca escollida. Os infractores da concordia quedarían sen redes, establecéndose a posibilidade de recuperalas tralo pago dunha cantidade en metálico⁴. Como reflicten as declaracións de múltiples testemuñas, foi esta unha medida da que souberon sacar grande rendemento económico os vigairos da confraría do Corpo Santo, xerando, en moitos casos, unha conflitividade engadida.

Os conflitos reanudáronse o 2 de novembro de 1569. Nesa data, máis de oitenta veciños de Pontevedra atacaron a mareantes de Portonovo causándolles estragos que estes valoraron en 500 ducados⁵. Os responsables da confraría do Corpo Santo presentaron unha querela ante a Real Audiencia do Reino de Galicia denunciando que dende facía uns cinco ou seis meses os mareantes de Portonovo faenaban de día con redes de xeito tocando o fondo e en xornadas festivas. Tamén os acusaban de facer salga e resalga, carga e descarga, ademais de resistirse aos vigairos do Corpo Santo⁶. Como consecuencia da investigación realizada pola Real Audiencia de Galicia, o órgano de xustiza ditou orde de detención dos vigairos da confraría do Corpo Santo o 26 de abril de 1571 e que fosen levados ao cárcere da Real Audiencia. Igualmente indicábaselle aos membros da confraría do Corpo Santo que non perturbasen aos de Portonovo na realización das faenas de pesca e que lles devolvesen as redes incautadas. A sentenza, publicada o 9 de novembro, deixaba en liberdade aos vigairos tralo pago dunha fianza de 20.000 maravedís, agás no caso de Xoán Núñez Cabaneiro, para quen se mantiña a prisión de forma provisional e preventiva⁷.

³MUSEO DE PONTEVEDRA (M.Po.), *Sec. Colección Sampedro*, mazo 83-XVIII, sf.

⁴ARQUIVO DO REINO DE GALICIA (A.R.G.), *Sec. Confrarías*, mazo 557/4, sf.; M.Po., *Sec. Col. Samped.*, mazo 83-XXXIX, sf.; *Sec. Gremio*, mazo 51, fs. 27vo.-29ro.; *Sec. Sampedro*, mazo 106, fs. 3ro.-3vo.

⁵"...andando Alonso Rodríguez Pedro Garçia Alonso Rico Estebo Hestevez e otros vezinos de la dicha villa del Puertonuevo pescando con redes de geito (...) conforme a la Concordia los acusados armados de piedras espadas y palos hescudos rodela con çinco anguletas (...) y cuatro trincados (...) arremetieran a sus partes y les dieran muchos golpes y porradas y les cortaran muchas redes y quebrantaran un barco o dos y aunque sus partes les requerieran guardasen la dicha Concordia y les dejasen caçar y no les hiziesen fuerza ni les maltratasen (...) de nuebo les començaran a dar de palos y porradas y cortar las redes y correr tras dellos y aunque sus partes daban bozes del Rei dezian que no les abia de baler el Rei questaba lexos que ellos eran el Rei y que los abian de hazer yr a beber a Berberia o Tutuan que hes tierra de moros y en efeto los mataran si no echaran a uir e demas de las redes que les cortaron les tomaran otras muchas e dieran a sus partes muchos golpes y eridas en espeçial al dicho Alonso Rodriguez le quebraron un braço e a Pedro Garçia otro e hirieran e maltrataran a otros muchos e les amenazaran que si otra vez volvian a pescar les abian de matar..." (A.R.G., *Sec. Confra.*, mazo 557/4, sf.; M.Po., *Sec. Gremio*, maz. 51, fs. 19ro.-19vo.

⁶"...yendo los dichos bicarios paçificamente a bisitar la dicha ria como lo tenian de costunbre y executar los rebeldes allando los sobredichos culpantes y que exçedian de lo que ansi hestaban obligados a guardar por que sus partes los quisieran prender se pusieran en resistencia contra ellos echando bozes y apellido del Rei trayendo armas ofensivas y defensibas deziendo muchas feas e ynjuriosas palabras a sus partes dandoles muchas pedradas e golpes..." (A.R.G., *Sec. Confra.*, mazo 557/4, sf.; M.Po., *Sec. Gremio*, mazo 51, f. 35ro.)

⁷A.R.G., *Sec. Confra.*, mazo, 557/4, sf.; M.Po., *Sec. Gremio*, mazo 51, fs. 17ro.-59vo.

Sete anos despois, e de novo coincidindo coa temporada dos cercos, un novo apresamento de redes por parte dos mareantes do arrabalde pontevedrés sobre os seus homólogos de Portonovo rematou nun preito ante a Real Audiencia de Galicia. Ante a citada institución, os segundos denunciaron as múltiples ocasións en que os mareantes da Moureira lles prohibiran pescar, lles quitaran as redes, fixeran múltiples vexacións, empregaran a forza, déranlles paus, feríranos... Os argumentos dos de Pontevedra foron similares aos da ocasión anterior, como semellantes foron as ordes da Real Audiencia indicando que fose respectada a Concordia e devoltas as redes⁸.

Peirao de A Barca, 1905

Novembro de 1582 marcou un punto de inflexión na conflictividade pesqueira entre ámbolos dous portos. A existencia dun ambiente moi tenso, tal vez fose a causa pola

cal os responsables da confraría do Corpo Santo solicitasen un alguacil á Xustiza de Pontevedra para visitar a ría. Nesta ocasión, a pesar de seren sorprendidos os mareantes de Portonovo en flagrante contravención da Concordia, os agredidos foron os veciños do arrabalde pontevedrés⁹. Animados pola nova favorable conxuntura, os de Portonovo cambiaron de lugar unha boia que indicaba un penedo, ocasionando ao cerco de Amaro López perdas valoradas polos de Pontevedra en 2.200 ducados¹⁰. A provisión

cochillo grande uno de los adbersos arremetio a el y se lo puso a la garganta procurando de cortarle la cabeza y lo mesmo procuraban azer a los demas y de echo lo hizieran si mis partes no se desenbolvieran dellos y les fue forçado huir en la dicha anguileta y los adbersos fueron tras dellos mucho tienpo de la dicha ría para los matar y despues se jataron y alabaron de que a qualquiera de mis partes que allasen en la ría sobredicha lo abian de matar y enpoçar..."(A.R.G., *Sec. Confra.*, mazo 557/4, fs. 85ro.-85vo.; A.R.G., *Sec. Veciños*, mazo 740/31, sf.; M.Po., *Sec. Gremio*, mazos 50, sf. e 51, fs. 7vo.-8ro. e 67ro.-67vo.).

¹⁰"...abiendo en la dicha ría detras de la hisla un peñasco cubierto de agua el qual azia mucho daño así a los pescadores de cerco como a los marineros e nabios que entraban para el dicho puerto mis partes dende mucho tienpo pusieron en el dicho peñasco un abio grande de madera como un gran barril atado en una cadena de hierro y en la otra punta una grande piedra y hestando echada en la dicha peña parescia sobre el agua la dicha voya y por ella se guardaban todos del dicho peñasco y los adbersos por azer daño a mis partes se fueron al dicho peñasco secretamente y arrancaron la dicha boya y la apartaron y pusieron apartada y desbiada del dicho peñasco e yendo mis partes con sus cercos tubieron a la dicha boya y echaron las redes entendiendo que las echaban en linpio porque quedaba de fuera la dicha voya (...) y con las dichas redes cercaron gran cantidad de sardina que balian mas de dos mill ducados y tirando las redes y entendiendo que tiraban en linpio las dichas redes encontraron la dicha peña dentro del cerco y se rompieron muchas de las dichas redes y se fue toda la sardina y demas de la perdida de la sardina se ronpieron a mis partes y perdieron redes de balor de mas de doçientos ducados por culpa de los adbersos y por la dicha malicia de que abian usado..." (A.R.G., *Sec. Confra.*, mazo 557/4, f. 85vo. e *Sec. Veciñ.*, mazo 740/31, sf.; M.Po., *Sec. Gremio*, mazo 51, fs. 7vo.-8ro. e 67ro.-67vo.).

⁸A.R.G., *Sec. Confra.*, mazo 557/4, fs. 63vo.-77vo.

⁹"...siendo muy de día que abia casi una hora de sol allaron (...) a los adversos (...) con sus varcos y redes de xeito enbalando la sardina y llegando a ellos y queriendoles prender (...) asiendo de una red de xeito que uno de los barcos de los adbersos llebaba se la resitieron y dieron bozes para que se llegasen los otros varcos (...) se ayuntaron luego mas de sesenta varcos y los que en ellos venian unos con palos y remos y los otros con unos cochillaços grandes arremetieron a mis partes y al dicho aguaçil y les dieron muchos golpes y porraços deciendo agora hes tienpo de nos vengar de vosotros y asieron del dicho aguaçil y lo prendieron y con un

real emanada da Real Audiencia ordenaba que os xeitos non faenasen ata que fose de noite durante a temporada dos cercos¹¹.

A conflitividade na ría debía ser moi intensa a comezos de 1590, como parece deducirse da solicitude de Portonovo á Real Audiencia para que enviase un alabardeiro coa finalidade de evitar incidentes durante a temporada dos cercos. Dous anos despois atopamos un dos puntos álxidos dos enfrontamentos entre os homes do mar de Portonovo e

da Real Audiencia, Pedro Fernández Díaz. A tensión viuse incrementada coa posterior intervención do escudeiro do máximo órgano de xustiza de Galicia, Pedro Ouxeda de Villamarín, detendo aos citados vigairos xunto co escribán Pedro Varela e levándoos ao cárcere da Real Audiencia na Coruña. O 9 de abril de 1593, a citada institución de xustiza condenábaos a dous anos de desterro e ao pago de 20.000 maravedís de multa a cada un¹².

A partir dese momento, a documentación parece reflectir que durante un certo período de tempo tal vez se asistise a unha relativa distensión das excesivamente tirantes relacións entre os homes do mar de ámbalas dúas vilas. En xuño de 1593 os vigairos da confraría do Corpo Santo autorizaban aos mareantes de Portonovo a traballar o día festivo de San Pedro coa finalidade de recadar fondos para a construción dunha capela propiedade da confraría do Rosario¹³. Ao ano seguinte, o 3 de setembro, Bartolomé Rico, mareante de Portonovo, chegaba a un acordo con Antón de Pontevedra para devolverlle as redes que dous anos antes lle apresara cando era vigairo, tralo pago de sete reais para a

Ordenanzas de pesca de 1523, las primeras de la que existe constancia escrita. (MPo)

Pontevedra debido á agresiva actuación dos vigairos da confraría do Corpo Santo, Antón de Pontevedra e Pedro García, xunto co enfrontamento que mantiveron co escudeiro

confraría do Corpo Santo¹⁴.

Sen embargo, os mareantes da Moureira non desaproveitaban a ocasión de realizaren actuacións pretendidamente exemplificativas. A ocasión presentóuselles en 1594 cando prenderon en Raxó, por faenar con redes de

¹¹ A.R.G., Sec. Confra., mazo 557/4, fs. 85ro.-86ro. e Sec. Veciñ., mazo 740/31, sf.; M.Po., Sec. Gremio, mazos 50, sf. e 51, fs. 7ro.-8vo. e 66vo.-69vo.

¹² A.R.G., Sec. Veciñ., mazo 757/1, sf.; M.Po., Sec. Samped., mazo 109, sf.

¹³ M.Po., Sec. Samped., mazo 42, sf.

¹⁴ A.R.G., Sec. Veciñ., mazo 757/1, sf.

ACTIVIDADES "Pineiróns"
Agradecemento á:

CONCELLO DE O GROVE
CASA DE CULTURA DE O GROVE

xeito durante a temporada dos cercos, ao barco que Maior García¹⁵, veciña de Portonovo, alugáralle ao pontevedrés Xoán González. A nave foi conducida a Pontevedra, depositada na Barreira -lugar destinado para varar os barcos prendidos- e desfeita un domingo á saída da misa maior de Santa María a Grande¹⁶.

Unha comunión de intereses parecía existir en 1595 entre a Coroa, os "concejos" de Combarro e Pontevedra, a confraría do Corpo Santo e don Melchor de Teves y Britto, alcalde maior da Real Audiencia do Reino de Galicia. Os seus esforzos centrábanse en potenciar ao máximo os cercos, enviando, paralelamente, ao ostracismo aos xeitos. É neste contexto, despois de percorrer practicamente un século, cando se pecha o círculo e intenta volver á situación previa á existente antes da sentenza arbitral de García Sarmiento. Sen embargo, os obxectivos eran moi diferentes. Se en 1515 o horizonte buscado era potenciar o monopolio pontevedrés dos cercos, agora a meta desexada por todos, nomeadamente a Coroa, era a búsqueda da maior rendibilidade económica. No discurso escrito, a produción pesqueira dos cercos aparece como unha saneada fonte de ingresos para o fisco real, sendo, ao mesmo tempo, o gran sostén económico de vilas, organizacións relixiosas e sectores máis desfavorecidos da sociedade. O maior problema radicaba na existencia dun grande número de pescadores ao xeito na ría, verdadeira rémora para os obxectivos buscados polos antes citados¹⁷. Dende esta perspectiva economicista resultaba fundamental manter e intentar potenciar aos cercos. A solución radicaba en prohibir os xeitos e que entre os seus usuarios furnisen cercos. No caso de Portonovo, o inconveniente radicaba na

posición xeográfica da vila, moi na boca da ría. Para resolver o problema facíase necesario construír un peirao¹⁸.

A documentación non reflicte disensións entre as diferentes partes involucradas no proxecto nos primeiros compases do proceso. Os gastos ocasionados pola traza, modelo, remate e dilixencias do peirao correron a cargo do "concejo" de Pontevedra e a confraría do Corpo Santo. O 20 de decembro de 1597, don Melchor de Teves y Britto ordenaba a Mateo López e Xácome Fernández que tralos estudos pertinentes, localizasen o lugar idóneo para a construción do peirao e redactasen o proxecto. En xaneiro de 1598, Xácome Fernández, despois dunha inspección ocular, redactaba en seis días as condicións para a construción do peirao e paredón, proxecto que foi pregado en Baiona, Betanzos, A Coruña, Pontevedra, Santiago e Tui¹⁹.

As diverxencias xurdiron á hora do remate da poxa da construción. Mentres que os mestres de obra mostráronse conformes co proxecto de Xácome Fernández, algúns veciños de Portonovo presentes indicaron que os mestres de cantería eran todos de Pontevedra. Xoán Ledo o Vello, procurador xeral de Portonovo, solicita entón a presenza de Pedro do Campo, mestre de cantería do bispado de Tui. Melchor de Teves suspende a poxa e manda chamar a Mateo López,

¹⁵ A participación das mulleres no mundo do mar debeu ser moi activa, cando menos no século XVI e nas Rías Baixas. Se resulta doado atopalas actuando como decididas "socias capitalistas" no furnimento de cercos, tamén aparecen nos conflitos pesqueiros. A modo de exemplo, se nos enfrontamentos entre Carril e Pontevedra destaca o protagonismo do barco de "Ulibeira, viuda", en 1573 varios mareantes ao xeito de Bouzas interpuxeron un preito ante a Real Audiencia contra algúns veciños de Redondela pola aprehensión de redes e sardina, entre outros a María Álvarez a quen "le hurtaron y llevaron un barco con sus redes y sardina que tenía". Vid. A.R.G., *Sec. Veciñ.*, mazo, 26.327/8, f. 175ro. e M.Po., *Sec. Gremio*, mazo 72, f. 4ro.

¹⁶ "...saliendo el domingo de la yglesia de Santa Maria la Grande de oir misa bio como Pedro Darriba e Juan Domato y Saavedra e Amaro Lopez y otras mas personas hestaban cortando en la Barreyra un barco con sus redes que dezian heran de la dicha Mayor García y byo el testigo que andaban los dichos bicarios con la dicha Mayor García e Bartolome Douteiro su hijo a las bueltas y de manera que habia gran rebuelta.." (M.Po., *Sec. Samped.*, mazo 88, sf.).

¹⁷ "...por ser tan dañosa la pesca de las redes de geito por quitar tanto bien y provecho universal como hes la pesca de los çercos en todas las partes y lugares deste Reino y fuera del donde ay çercos (...) se a siempre proybido y probye y quita la pesca y uso de las redes de geito durante el tiempo de los cercos porque (...) si no lo prohibiesen se perderian los pueblos y no abria pesca con que se sustentasen y las rentas reales del Rey Nuestro Señor (...) bendrian en deminuiçion por ser la pesca de las redes del geito de muy poco probecho porque no causan trato ni comerçio (...) i con la pesca de los çercos se da mucha limosna a los monesterios y conbentos y pobres (...) y con la abundancia que causan los çercos ay grandes tratos y comerçios en todas las partes y se aumentan (...) las rentas reales y (...) con los dichos cercos y pesca dellos no se haze ningun daño a la pesca ni a la sardina para que se baya a la mar alta ni para que se dexe de aver la cria para los años benideros antes (...) se cria la dicha sardina y se conserba juntamente con la otra pesca porque las dichas redes de çerco no llegan abaxo a donde se apasta y cria la sardina y por esta razon (...) no se desapasta la cria della y de todo ello se saca gran utilidad y provecho abiendo çerco y no el oficio de geito..." (M.Po., *Sec. Samped.*, mazo 88, sf.).

¹⁸ A.R.G., *Sec. Veciñ.*, mazo 758/28, sf.; M.Po., *Sec. Gremio*, mazos 63 sf. e 65, fs. 9ro.-9vo. e *Sec. Samped.*, mazos 112, sf. e 113, sf.

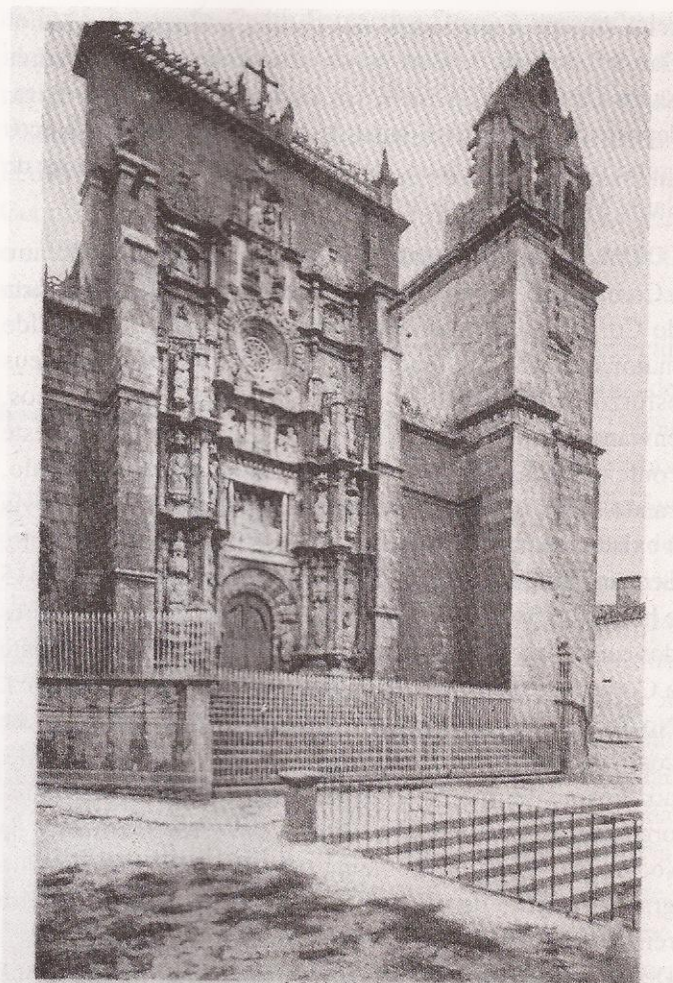
¹⁹ A.R.G., *Sec. Veciñ.*, mazo 758/28, sf.; M.Po., *Sec. Gremio*, mazo 63, sf.

quen, naquel momento, era mestre de obras no mosteiro de San Martiño Pinario de Santiago. Fronte a postura de Mateo López que, agás algunhas pequenas modificacións, acepta na súa totalidade o proxecto de Xácome Fernández, Pedro do Campo fai unha reformulación total da obra. Posteriormente, peirao e paredón saen a licitación facéndose coa obra Domingos de Sa, canteiro veciño de Pontevedra, quen se compromete a realizar o proxecto de Xácome Fernández en 9.000 ducados. De forma paralela, o procurador xeral de Portonovo, Xoán Ledo, mostra a súa total desconformidade e oposición ao proxecto realizando unha completa revisión, que chega a contemplar a súa localización noutro lugar²⁰.

Non temos constancia de que peirao e paredón se fixesen realidade. A polémica entre os defensores de ámbalas dúas localizacións mantívose durante algúns anos. O 30 de xuño de 1600, don Melchor de Teves y Britto abandona Galicia, levándoo a súa carreira política a ocupar o cargo de alcalde da Casa Real e Corte en Madrid. O licenciado Ochoa de Urquiza, membro do Consello do Rei, oidor e alcalde do Reino de Galicia, solicitaba en xullo de 1601 a presenza en Portonovo dos mestres de cantería dos mosteiros de Oseira, Melón e Montederramo. Dentro desta dinámica, as medicións, calados e interrogatorios seguíanse producindo por ámbalas dúas bandas. Unha serie de mariñeiros biscaíños, achegados como testemuñas polos defensores do proxecto de Xácome Fernández e Mateo López, consideraban moi útil, proveitoso e importante que se fixese o peirao segundo a traza citada. Mentres, os de Portonovo seguían inclinándose pola localización exterior postulada por Pedro do Campo. A parte final do preito, desenvolvida ao longo de 1601, contemplaba, segundo as declaracións das testemuñas, a entrada en xogo dun novo elemento: a existencia de piratas e corsarios na costa²¹.

A partir dese momento desaparece todo rastro documental da existencia de enfrontamentos entre Portonovo e Pontevedra. Para os primeiros compases do século XVII a información referida ás dúas vilas da ría de Pontevedra non fala de tensas situacións, senón dunha inestable conxuntura no litoral froito das andanzas de corsarios e piratas. En 1622 os mouros atacan Portonovo, solicitando os veciños autorización para marearen en días de festa cara a intentar reparar os danos causados na igrexa de Santa María Adigna²².

²⁰ A.R.G., *Sec. Veciñ.*, mazo 758/28, sf.; M.Po., *Sec. Gremio*, mazo 63, sf.

7. PONTEVEDRA — Santa María Mayor (Gótica Siglo XVI).

²¹ A.R.G., *Sec. Veciñ.*, mazo 758/28, sf.

²² "...puede aber ocho meses que los moros enemigos de nuestra santa fee con su armada dieron asalto a la dicha villa y su felegresia y la robaron y saquearon y llevaron della cautivos muchos vezinos que rovaron sus bienes y especial los de la iglesia parrochial como fueron la costodia caliz ornamentos y bistuarios deshicieron las imagines de los santos dexandolas en pedaços de suerte que toda la iglesia y sus bienes e ymaxenes de santos quedo arruinada y perdida y en ella no se puede selebar el culto devino con la desençia y auturidad que se requiere y para que esto se buelva al estado en que estaba no pueden los feligreses azerlo porque los moros cautivaron muchos dellos y les llevaron sus açiendas y los que no cautivaron les quemaron sus casas y les llebaron lo que tenian. Suplico a V.M. se sirva dar licencia a los vezinos y mareantes de la dicha villa, los pocos que della quedaron para que puedan pescar en la mar y ría de la dicha villa de Pontebedra y ría de Aroça y demas deste arçobispado sardina o otro ofiçio de pescado los dias de fiesta hasta la bispara de Pascua de Flores que viene porque lo que ubiere de pesca y ganancia lo depositaran en poder de persona que V.M. señalare para que alli lo que ubiere se compre en las cosas necesarias para la dicha iglesia..." (M.Po., *Sec. Samped.*, mazo 47, sf.).